

LEGATIO BATAVICA

A D

Magnum Tartariæ CHAMUM

SUNGTEIUM,

Modernum Sinæ Imperatorem.

HISTORIARUM NARRATIONE,

QUÆ

Legatis in Provinciis *Quantung, Kiangsi, Nanking, Xantung, Peking*, & Aula Imperatoriâ ab Anno 1655 ad annum 1657 obtigerunt, ut & ardua Sinensium in bello Tartarico fortunâ, Provinciarum accurata Geographia, urbium delineatione,

NEC NON

Artis & Naturæ miraculis ex Animalium, Vegetabilium, Mineralium genere per centum & quinquaginta aeneas figuras passim illustrata & conscripta vernacule

PER

JOANNEM NIEUHOVIUM,
Primum Legationis Aulæ magistrum, jam *Coylanæ Præfectum.*

LATINITATE DONATA

Per Clarissimum Virum

GEORGIUM HORNIUM,
Historiarum inceleberrimâ Lugd. Batav. Acad. Prof.

AMSTELÆDAMI,

Apud JACOBUM MEURSIUM, in Fossâ Imperatoriâ.

Cum S. Cæsareæ Majestatis, Christianissimi Galliarum Regis, & Præpotentium Fœderati Belgii Ordinum Privilegio. ANNO MDCLXVIII.

CAPUT DECIMUM SEXTUM.

De ANIMALIBUS.

Quadrupes.

Ves per Sinam, ut in Persia & Tartaria, longis crassisque caudis, quas post se trahunt, pondere interdum quadraginta librarum, carne dulcissima.

Apud *Tieki* vaccæ generosæ longis, crassis & cirratis caudis, quibus milites Sinici pro plumis in cassidibus suis utuntur.

Apud *Cingcheu* & *Tengcheu*, in stomacho vaccarum lapis *Nieuhoang*, id est flavedo vaccarum, quia plerumque flavus est, reperitur. Varia ejus magnitudo, sæpe ovum anserinum æquat, non tam densus, ut *Bezoar*, ideo & levior, quanquam Sinenses Medici eum *Bezoaro* præferant. Externa facie creta mollis & flava videtur. Frigiditate sua catarrhos capitis absorbet. Aquam ferventem mox injectus sedat: gutta frigida aspersus vaporat & statim aquam attrahit.

In *Quantung* apud *Luicheu* animal est, quod Sinæ *celerem vaccam* vocant, quoniam una die trecenta milliaria stadia cursu conficit. In vertice oblongo & rotundo cornu armatum est.

In *Cincheu* cornuta bestia est, vaccæ speciei, cornibus in capite ebur albore superantibus. Salem avidissime appetit, unde venatores saccos salis ei apponunt, quos tam avide lambendo exugit, ut sui quasi oblita vinciat & occidatur.

In *Kiangsi* apud *Nanchang*, fues magna cura saginantur, ac tanta eorum in ipsa urbe multitudo est, ut ægre per plateas transitus detur. Neque tamen viæ propterea lutulentæ fiunt: nam omnia stercora, etiam suillum, Sinæ diligenter colligunt & pro fimo ad stercorandos agros, vendunt.

In *Peking* feles candidissimi, promissis pilis & dependentibus auribus. In deliciis virginum sunt: sed muribus infidari nolunt, quod domi nimis delicate pascantur. Non tamen desunt aliæ felis, quæ muribus perniciem struunt.

Nuspian meliores & frequentiores equi, quam in *Iunnan* & *Suehuen* apud *Po*.

In *Xensu* monte *Holan*, qui trecenta stadia ambitu complectitur, multi feri

Reinoceros.

feri equi. Sinenſium equi communiter humiles ſunt, ſed carnoſi, clunibus latis, robuſti & laborioſi. Freno ſimplici, abſque verberibus, facile & reguntur & ſua agunt.

Apud *Siven* mures flavi, magni, pretioſa pelle circumdantur.

Per totam Sinam, maxime in *Quantung*, cervi, lepores, hinnuli, & aliæ feræ; integra armenta eorum proficiſcentibus occurrunt.

In *Xantung* lupi homines pariter & fruges invadunt.

Xenſi urſos alit, quorum priores pedes Sinæ inter delicias referunt.

Apud *Linyao* montes ſunt, in quibus tauri efferi & animalia Tigridum æmula, ex quorum pelle veſtes conficiunt, reperiuntur.

In *Suchuen* apud *Po*, *Rhinoceros*, Belgis *Neuſboorn*, quod cornu naribus impositum gerat. Colore ſubcineritio eſt, inſtar Elephantorum, corpore glabro & depili. Pellis rugoſa & ſegmentata tanta duritie, ut vix Japonico acinace diſſindi queat. Non enim ſquammiſ (ut vulgo pingitur) armatus eſt *Rhinoceros*, ſed hæc ſegmenta & plicaturæ ſquamas tales & quaſi clypeos repræſentant. Ore ſuillo, ſed acutiore, cornu in nare gerens, nigrum vel cineritium, raro album, quod pretioſius cæteris. Prout ætas, ita & cornu majus minusve eſt.

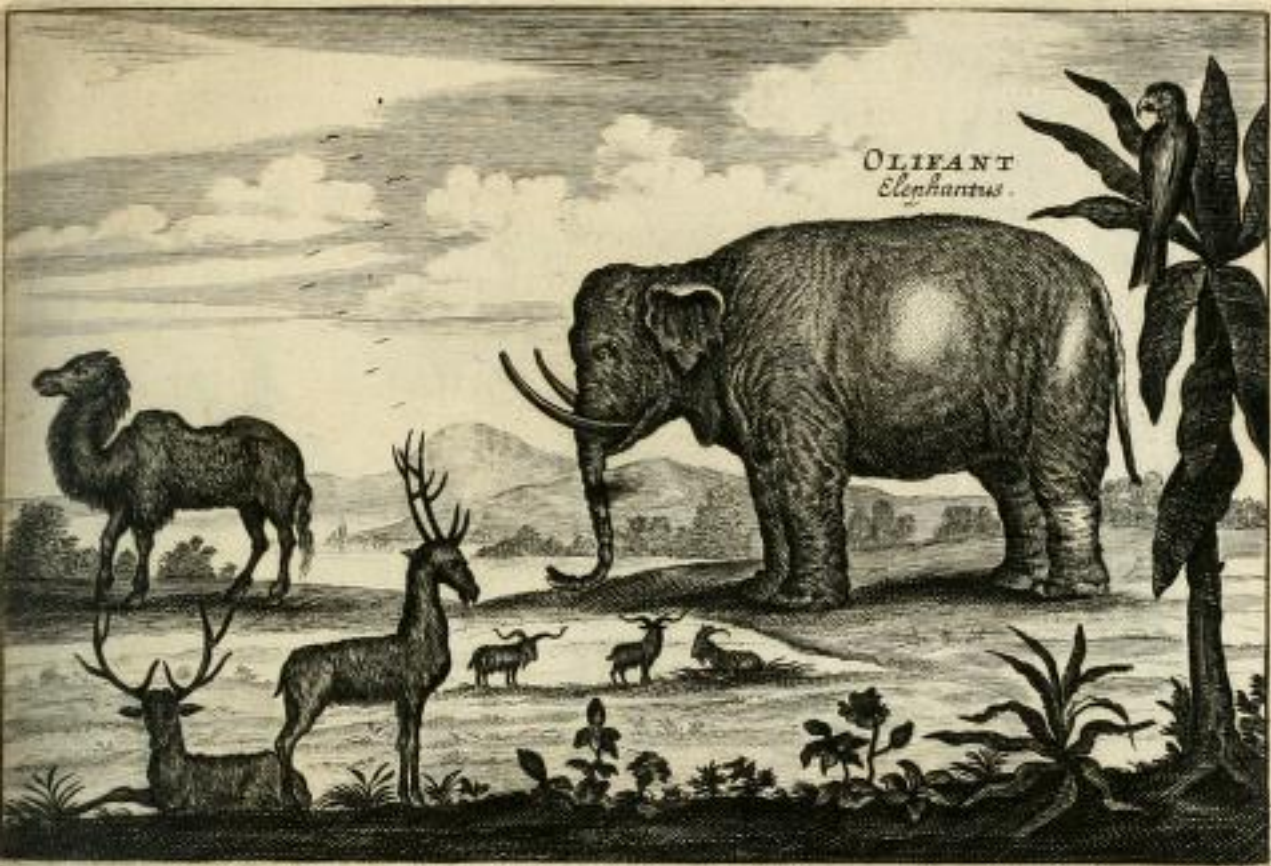
Mole corporis parum ab Elephanto diſtat, ſed brevior pedibus eſt, unde etiam minus ſpectabilis. Nulli noxam infert illæſum: ſi vis fiat, non in illum modo, qui prior læſit immaniter lævit, ſed obvia quæque, etiam integras arbores proſternit. Proſtratum hominem lambendo necat; lingua enim ejus aſpera & aculeata eſt: qua cutim & carnes uſque ad

ossa dilaniat. Exemplum memorabile *Jacobus Bontius*, in hæc verba: Cæterum de irritatæ bestiæ furore aliquid addam, quod nuperrime accidit Secretario nostræ civitatis *Theodoro Lemmingio*, qui cum nuper duobus aliis comitatus eques in silvam exiisset exspatiatum, in paludoso loco in Rhinocerotem cum catulo suo incidit (nam hoc animal non secus cœno, quam Porci, & Apri libenter volulatur) qui illis visis surrexit, ac tarde recedens præ se agebat catulum suum silvam versus, qui cum lasciviens aliquando restaret, mater rostro protrudebat. Interea quidam ex eorum consortio præ temeritate, equo insidens belluam insequitur, & exerta machæra, quam gerebat, Japonicâ, posteriores partes Rhinocerotis ferit, sed ictibus non penetrantibus propter cutis crassitiem aliquot striæ in tergo & natibus bestiæ apparebant. Quod patientissime bellua ferebat, quousque catulum suum inter vepres & salicæta occulisset, tum enim repente conversa in equitem nostrum, cum immani grunnitu, & stridore ejus caligis mordicus apprehensis, eas mordicus discerpfit, materia levi, utpote Bombycina, sequenti, alioquin plane actum de eo fuisset: sed equus forte prudentior aliquanto suo rectori, retro salit, & in fugam convertitur, insequente ipsos omni vi Rhinocerote, prosternendo cum horribili fragore arbores, & quidquid obvium ipsi impedimento esset. Dum noster eques devenit in eum locum, ubi socios reliquerat, quibus visis, Rhinoceros, eo derelicto, alios imperit, qui furorem belluæ declinantes, post duos ingentes arbores se abscondiderant, vix duos pedes intermedia rinia à se invicem distantes, & sive hoc felici eorum fato, seu stupore huic animali ingenito, evenerit, bestia solummodo per istam rimam summo conatu sibi viam quærebat, & arbores non secus ac arundines tremere faciebat, sed tamen crassities earum frontis ipsius impetum infrungebat. Interim dabatur ei locus scopleta sua explodendi (quæ propter Latrones Javanos, ibi tum temporis vagantes, unicuique gerere mos erat) & belluam adactis aliquot ictibus per cerebrum feriendi, & sic immanem belluam prostravere, suppetias ferentibus Mauris ferris, qui istuc à Dominis suis lignatum missi fuerant, qui hoc animal porro dolonibus, & securibus contrucidavere.

Pascitur aculeatis frondibus, ac spinosis ramusculis, qui linguam ob membranæ crassitiem non offendent. Ei innata cum Elephanto antipathia est, cujus abdomen cornu, prius ad silicem exacuto, dilacerat, unde subsequente hæmorrhagia interit. Porcum grunnitu æmulatur. Mauritani ejus carne vescuntur, cujus substantia tendinosa, & adeo compacta, ut ad concisionem dentes ferrei requirantur. Vinum, in quo Rhinocerotina pellis per noctem macerata est, adversus malignas febres præstans remedium: ut & ejus cornu adversus venenum certa antidotus. Hæc bellua non Aristoteli, nec Græcis, aut Romanorum ulli sexcentis sexaginta quatuor annis ante restauratam Romam innotuit. Quamvis postea
Quiri-

Quirites rebus secundis luxuriantes ejus cornu pro lechytho in balneis, & vivum animal in theatris usi fuerint. Unde auctores de prima Rhinocerotis in Europam introductione variant.

Per universam *Chekiang* Tigres; sed in monte *Kiuchen*, hominibus innoxii, & si quæ feræ Tigres in hunc montem deferantur, mansuescunt.

Variis Sinaë locis Elefanti quoque reperiuntur, sed optimi in *Nanking* Elephas; & *Iuman*. Et quoniam animal hoc etiam Europæis notissimum est ac multorum prolixæ de eo descriptiones extant, pauca tantum de eo trademus, omittis quæ ut ambigua adhuc disputantur. Omnes sunt nigri, Æthiopicis exceptis: album Rex *Narsingæ* habuit. Cutis rimosa & densa est, unde clypeos & arma Mauris & Peguanis præbet. Quatuor in ore dentes habent, præter duo illa eburnea cornua, quæ in maribus reflexa; fœmellæ in solum propendula gerunt. Inferiorem tantum maxillam inter mandendum movent, superiori semper immota. Loco narium proboscidem habent flexilem, quo vici manuum utuntur. Quicquid de Elefanti docilitate dicitur, verum est: sed illud *Plinii* & *Æliani* falsum inflexiles pedes & crura sine flexuris habere. Elefanti natura melancholici sunt admodum, noctu pavent & insomniis divexantur. Alvi profluvio frequenter laborant & zelotypia quotannis efferantur. Hostes ejus sunt Rhinoceros, Leo, Serpens, Tigris, Porci, Arietes, & Dracones ex coloribus ruber & igneus.

In *Iuman* apud *Chinyven*, mons *Nalo*, in quo ferocissimæ Tigres & Tigris; Leopardi; sunt & in *Quantung*, apud montem *Xepao* prope *Guchen*.
Lconi-